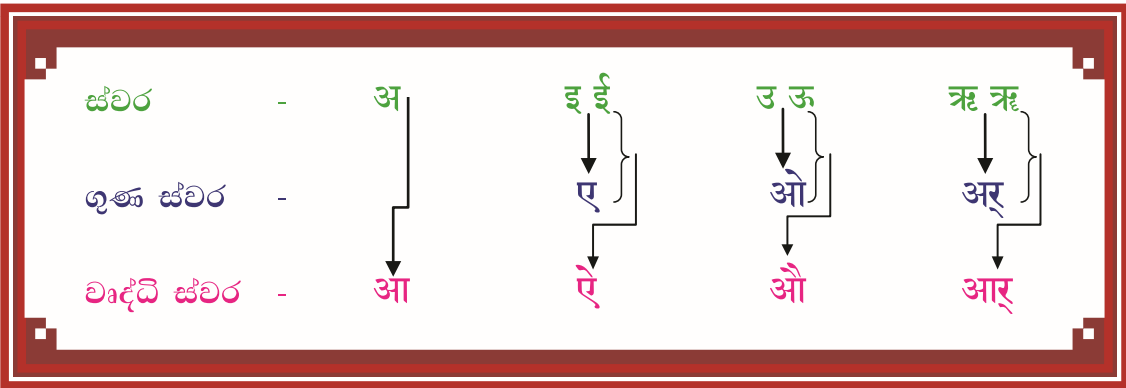

කීච්ච ිචාච්චචචචච ?

සාමාන්‍ය නාමපදයන්ගේ අගට විශේෂ ප්‍රත්‍යයන් යොදා සාදාගනු ලබන විශේෂ නාමපදයෝ තද්ධිකයෝ වෙති. නොයෙක් අර්ථ දීම සඳහා ඒ ඒ නාමයන්ට හිතවත් වන බැවින් (තත් + හිත) තද්ධික වශයෙන් මේවා හඳුන්වනු ලබයි. නාමයන්ගේ අගට එකතු කරනු ලද ප්‍රත්‍යය තුළින් මේවායේ අර්ථ ප්‍රකාශ වන බැවින් තද්ධික නාමයන් “ප්‍රත්‍යාර්ථ නාම” වශයෙන් ද හැඳින්වේ.

තද්ධික සාධනයේ දී නාමයන්ගේ අගට යෙදෙන ඇතැම් තද්ධික ප්‍රත්‍යය “ඉන්” අකුරුවලින් ද යුක්ත වේ. එම “ඉන්” අකුරු අතරින් ණ හා ඤ කාරය ප්‍රත්‍යයන්ට යෙදී ඇති විට නාමයන්ගේ මුලින් ම පිහිටි ස්වරය වෘද්ධි බවට පත් වේ. අදාළ වෘද්ධි කායභීය සිදු කිරීමෙන් පසු එම ඉන් අකුරු ඉවත් වේ. පහත නිදසුන් දෙස හොඳින් බලන්න.

ස්වරයන්ගේ වෘද්ධි රූප

ଠିକଣା :-

ଅ ଙଠ ଆ ଶିଠ

ଶ୍ରମଣ + ଏରଣ୍

ଶ୍ରାମଣ + ଏର (ଅ > ଆ)

ଶ୍ରାମଣ୍ + ଏ + ଏର (ଘୁରୁବ ଝରଠ ଲୋଟ ବୈ.)

ଶ୍ରାମଣେର

ଇ ଙଠ େ ଶିଠ

ଶ୍ରୀଘର + ଇଣ୍

ଶ୍ରୈଘର + ଇ (ଇ > େ)

ଶ୍ରୈଘର୍ + ଏ + ଇ (ଘୁରୁବ ଝରଠ ଲୋଟ ବୈ.)

ଶ୍ରୈଘରୀ

ଊ ଙଠ ୌ ଶିଠ

କୁଙ୍ଘମ + ଅଣ୍

କୁଊଙ୍ଘମ + ଅ (ଊ > ୌ)

କୁଊଙ୍ଘମ୍ + ଏ + ଅ (ଘୁରୁବ ଝରଠ ଲୋଟ ବୈ.)

କୁଊଙ୍ଘମ

ଋ ଙଠ ୂ ଶିଠ

ଘୌତମ + ଅଣ୍

ଘୌତମ + ଅ (ଋ > ୂ)

ଘୌତମ + ଏ + ଅ (ଘୁରୁବ ଝରଠ ଲୋଟ ବୈ.)

ଘୌତମ

ଈ ଙଠ ୃ ଶିଠ

ବିଦେହ + ଅଣ୍

ବୈଦେହ + ଅ (ଈ > ୃ)

ବୈଦେହ୍ + ଏ + ଅ (ଘୁରୁବ ଝରଠ ଲୋଟ ବୈ.)

ବୈଦେହ

ୈ ଙଠ ୄ ଶିଠ

ରେବତ + ଇକଣ୍

ରୈବତ + ଇକ (ୈ > ୄ)

ରୈବତ୍ + ଏ + ଇକ (ଘୁରୁବ ଝରଠ ଲୋଟ ବୈ.)

ରୈବତିକ

ୌ ଙଠ ୆ ଶିଠ

ଭୂମି + ଅଣ୍

ଭୌମି + ଅ (ୌ > ୆)

ଭୌମି + ଏ + ଅ (ଘୁରୁବ ଝରଠ ଲୋଟ ବୈ.)

ଭୌମ

ୠ ଙଠ େ ଶିଠ

ମୃକଣ୍ଡୁ + ଏୟଣ୍

ମାର୍କଣ୍ଡୁ + ଏୟ (ୠ > େ)

ମାର୍କଣ୍ଡୁ + ଏ + ଏୟ (ଘୁରୁବ ଝରଠ ଲୋଟ ବୈ.)

ମାର୍କଣ୍ଡେୟ

නුතන භාෂා භාවිතය අනුව තද්ධිත කොටස් අටකට (08) බෙදා දැක් වේ.

1. අපත්‍යාචී තද්ධිතය	5. අනිශයාර්ථ තද්ධිතය
2. භාව තද්ධිතය	6. අනෙකාර්ථ තද්ධිතය
3. අස්ත්‍යාචී තද්ධිතය	7. සංඛ්‍යා තද්ධිතය
4. සමුහාර්ථ තද්ධිතය	8. අව්‍යය තද්ධිතය

I. අපත්‍යාචී තද්ධිතය

ශ්‍රමණයාගේ පුතා	ගෝතමගේ පුතා	ශිවගේ පුතා
श्रमणस्य अपत्यं	गौतमस्य अपत्यं	शिवस्य अपत्यं
श्रामणेः	गौतमः	शैवः

අපත්‍ය යනු දරුවායි. “දරුව” යන අර්ථයෙහි හෙවත් පුත්‍රාර්ථයෙහි ඡෂ්ඨී විභක්තෘන්ත නාමයන් කෙරෙන් “ අण् ” ආදී ප්‍රත්‍ය යොදා සාදාගනු ලබන්නේ අපත්‍ය තද්ධිතයයි. පද සාධනය පහත දක්වා ඇති උදාහරණ මගින් ඉගෙනගන්න.

උදාහරණ :-

अण् शिवस्य अपत्यं	इण् उद्दालकस्य अपत्यं
शिव + अण्	उद्दालक + इण्

शैव + अ (මූල ස්වරය වෘද්ධි විමෝච් පසු) औद्दालक + इ (මූල ස්වරය වෘද්ධි විමෝච් පසු)
 शैव् + अ + अ (පූර්ව ස්වරය ලොප් කිරීම) औद्दालक् + अ + इ (පූර්ව ස්වරය ලොප් කිරීම)
 शैव > शैवः (විභක්ති යෙදීමෙන් පසු) औद्दालकि > औद्दालकिः (විභක්ති යෙදීමෙන් පසු)
 शैवः - ශිවගේ පුතා औद्दालकिः - උද්දාලකගේ පුතා

විශේෂයක්

සියලු නාමයන්ගේ මූල ස්වර වෘද්ධිය වූ පසු අන්තය ස්වරයක් ඇති විට එය ලොප් වේ.

डिमन् लघोः भावः
 लघु + डिमन्
 लाघु + इमन्
 लघिमन् > लघिमा (संज्ञि) (कैवि नव)

विशेष्यक

- वाङ्मयस्य क्त्वात् त्व नदीय प्रत्यय पर कर्त्तु न् कारुणिक नामस्येण अण न् यन्त लोपे वै.

उदाहरणः-

राज्ञो + भावः
 राजन् + त्व
 राज + त्व (न् कारुण्य लोपे वै)
 राजत्व > राजत्वम्

दण्डिनो + भावः
 दण्डिन् + त्व
 दण्डि + त्व (न् कारुण्य लोपे वै)
 दण्डित्व > दण्डित्वम्

- डिमन् प्रत्यय पर कर्त्तु वाङ्मयस्य क्त्वात् अण्ति नामस्येण अण्त्वात् ऋ कारुण्य र् कारुण्येण नव पठे वै.

उदाहरणः

कृशस्य + भावः
 कृश + डिमन्
 क्रश + इमन्
 क्रशिमन् > क्रशिमा (संज्ञि) (कैवि नव)

मृदोः + भावः
 मृदु + डिमन्
 म्रद + इमन्
 म्रदिमन् > म्रदिमा (संज्ञि) (मोलायक नव)

අභ්‍යාසය 11.3

1. පහත සඳහන් වාක්‍යවල ඇති භාව තද්ධිත පද උපුටා දක්වන්න.

1. මූර්ක්සය ප්‍රඤා අභිමා ।
2. කිං කුත්‍රාස්ති භො: සෞමනසයං ।
3. ලොභින: දානං ලභිමා ।
4. සුකූතොඤ්ච පරාත්මරණං යාති දේවත්වම් ।
5. බුද්ධසය චරිතේ ක්ලිෂ්ඨතා නාස්ති ।
6. ශ්‍රුතො හිතොපදේශොඤ්ච පාටවං සංස්කූතොක්තිෂු ।
7. කවිෂු කාලිදාසසය කවිත්වං අතිවිශිෂ්ටම් ।
8. ශරීරසය කූෂතා ආරෝග්‍යතායේ න යෝග්‍යං භවති ।
9. අජාතශත්‍රු: පිතරං භාතයිත්වා රාජත්වං ප්‍රාප්නොත් ।
10. යසය නේතු: ආර්ජවං නාස්ති තසය ව්‍යක්තිත්වං න භවේත් ।

2. ඉහත සඳහන් වාක්‍ය සිංහලට නගන්න.

3. තවත් මෙවැනි භාවාර්ථ තද්ධිත පද (අවම වශයෙන් 10 ක්වත්) එකතු කරන්න.

අභ්‍යාස සඳහා උපකාරක පද

මූර්ක්සය	- මෝඩයාගේ
අභිමා	- කුඩා බව
සෞමනසයම්	- සොම්නස් බව
ලොභින:	- ලෝභියාගේ
ලභිමා	- සැහැල්ලු බව
පරාත්මරණං	- මරණින් පසු

සුකූතෝ	- යහපත කරන්නා / පිංකරන්නා
ක්ලිෂ්ටා	- කිලිටි බව
කූෂතා	- කෙටිටු බව
සංස්කූතෝක්තිෂු	- සංස්කෘත වාක්‍ය ප්‍රයෝගයන්හි
ආරෝග්‍යතායේ	- නිරෝගී බව සඳහා
ඝාතයිත්වා	- ඝාතනය කොට
නේතු:	- නායකයාගේ
ආර්ජවම්	- සෘජු බව
ව්‍යක්තීත්වං	- පෞරුෂත්වය

नहि कृतमुपकारं साधवो विस्मरन्ति ।
 නහි කෘතමුපකාරං සාධවෝ විස්මරන්ති
 සත්පුරුෂයෝ කළගුණ අමතක නොකරති.

नासमीक्ष्य परं स्थानं पूर्वमायतनं त्यजेत् ।
 නාසමීක්ෂ්‍ය පරං ස්ථානං පූර්වමායතනං ත්‍යජේත්
 වෙනත් තැනක් නොසොයා මුල් තැන අත් නොහළ යුතුය.